

Брюксел, 5 май 2026 г.
(OR. en)

8874/26

ECOFIN 569
UEM 159
FIN 626
ECB
EIB

ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО

От: Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от
г-жа Martine DEPREZ, директор

Дата на получаване: 4 май 2026 г.

До: Г-жа Thérèse BLANCHET, генерален секретар на Съвета на
Европейския съюз

№ док. Ком.: C(2026) 2647 final

Относно: Известие на Комисията
Насоки за държавите членки относно оперативните аспекти,
свързани с последната фаза и приключването на Механизма за
възстановяване и устойчивост

Приложено се изпраща на делегациите документ C(2026) 2647 final.

Приложение: C(2026) 2647 final

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 30.4.2026 г.
C(2026) 2647 final

Известие на Комисията

Насоки за държавите членки относно оперативните аспекти, свързани с последната фаза и приключването на Механизма за възстановяване и устойчивост

Известие на Комисията

Насоки за държавите членки относно оперативните аспекти, свързани с последната фаза и приключването на Механизма за възстановяване и устойчивост

1. ОБЩИ ПРИНЦИПИ

Механизмът за възстановяване и устойчивост (МВУ) е временен инструмент, създаден в контекста на неблагоприятните последици от кризата с COVID-19, за да се насърчат икономическото, социалното и териториалното сближаване в Съюза. Механизмът цели подобряването на устойчивостта, готовността за действия при кризи, капацитета за адаптиране и потенциала за растеж на държавите членки чрез предоставянето на финансова подкрепа за изпълнение на реформите и инвестициите, определени в техните планове за възстановяване и устойчивост.

Регламент (ЕС) 2021/241¹ за създаване на МВУ влезе в сила през февруари 2021 г. Регламентът беше изменен два пъти — чрез Регламент (ЕС) 2023/435², включващ целите на REPowerEU, и чрез Регламент (ЕС) 2024/795³ за създаване на платформата за стратегически технологии за Европа (STEP). Той е придружен от два делегирани регламента, с които се установяват общи показатели⁴ и методика за проследяване на социалните разходи⁵.

В съобщението си от 4 юни 2025 г. „NextGenerationEU — Пътят към 2026 г.“⁶ Комисията припомни приложимата правна рамка и съответните срокове за последната фаза от изпълнението на МВУ. В Регламента за МВУ се предвижда, че всички ключови етапи и цели за изпълнението на реформите и инвестициите трябва да бъдат завършени до 31 август 2026 г.⁷

С настоящите насоки на държавите членки се предоставя информация за последните стъпки от изпълнението на програмата до края на 2026 г. и за приложимите процедури и задължения след 2026 г. С тях се припомня регулаторната рамка и се предоставя допълнителна информация за начина, по който Комисията възнамерява да приведе в

¹ Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета от 12 февруари 2021 г. за създаване на Механизъм за възстановяване и устойчивост.

² Регламент (ЕС) 2023/435 на Европейския парламент и на Съвета от 27 февруари 2023 г. за изменение на Регламент (ЕС) 2021/241 във връзка с главите за REPowerEU в плановете за възстановяване и устойчивост и за изменение на регламенти (ЕС) № 1303/2013, (ЕС) 2021/1060 и (ЕС) 2021/1755 и Директива 2003/87/ЕО.

³ Регламент (ЕС) 2024/795 на Европейския парламент и на Съвета от 29 февруари 2024 г. за създаване на платформата за стратегически технологии за Европа (STEP) и за изменение на Директива 2003/87/ЕО и на регламенти (ЕС) 2021/1058, (ЕС) 2021/1056, (ЕС) 2021/1057, (ЕС) № 1303/2013, (ЕС) № 223/2014, (ЕС) 2021/1060, (ЕС) 2021/523, (ЕС) 2021/695, (ЕС) 2021/697 и (ЕС) 2021/241.

⁴ Делегиран регламент (ЕС) 2021/2106 на Комисията от 28 септември 2021 г. за допълване на Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета за създаване на Механизъм за възстановяване и устойчивост чрез определяне на общите показатели и подробните елементи на набора от показатели за възстановяване и устойчивост.

⁵ Делегиран регламент (ЕС) 2021/2105 на Комисията от 28 септември 2021 г. за допълване на Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета за създаване на Механизъм за възстановяване и устойчивост чрез определяне на методика за отчитане на социалните разходи.

⁶ Съобщение на Комисията до Европейския парламент и Съвета: NextGenerationEU — Пътят към 2026 г., COM/2025/310 final/2.

⁷ Членове 18 и 20 от Регламента за МВУ и член 2, параграф 4, а за подкрепа под формата на заем — член 3, параграф 4, от съответните решения за изпълнение на Съвета.

действие ключови аспекти на приключването на Механизма. С тях също така се изясняват продължаващите задължения на държавите членки по отношение на мониторинга, контрола, одита и съхраняването на данни след 2026 г. и се предвиждат крайни дати за задълженията за докладване, свързани с МВУ.

Настоящите насоки имат за цел да подпомогнат националните органи при прилагането на Регламента за МВУ. Единствено Съдът на Европейския съюз е компетентен да тълкува със задължителна сила правото на ЕС.

2. ПОДГОТОВКА ЗА ПРИКЛЮЧВАНЕТО

2.1. Изменения на плановете за възстановяване и устойчивост

За да се гарантира правилното изпълнение на плановете за възстановяване и устойчивост (ПВУ), Комисията посъветва всички държави членки да предприемат до края на 2025 г.⁸ необходимите изменения на своите ПВУ. Всички държави членки са извършили такива изменения или са в процес на извършването им.

През цялата 2026 г. поради обективни обстоятелства някои ключови етапи и цели може все още да не могат да бъдат постигнати и поради това съгласно член 21 от Регламента за МВУ държавите членки могат да отправят обосновано искане до Комисията да направи предложение за изменение на решението за изпълнение на Съвета. Възможността за такива преразглеждания през 2026 г. обаче е ограничена както от сроковете за изпълнение, установени в Регламента за МВУ, така и от практически съображения.

Тъй като ключовите етапи и целите трябва да бъдат завършени до 31 август 2026 г., Съветът няма възможност да приема изменения на ПВУ след 31 август 2026 г. Освен това само приемането преди 31 август 2026 г. би позволило на Комисията да оцени исканията за плащане, подадени въз основа на такива преразгледани решения за изпълнение на Съвета, и да приеме съответното решение за плащане навреме, за да може плащането да се осъществи до 31 декември 2026 г., както е предвидено в член 24, параграф 1 от Регламента за МВУ.

2.2. Подаване на искания за изменения на плана за възстановяване и устойчивост

За да може Комисията да оцени всички искания за изменения на ПВУ и съответните решения за изпълнение на Съвета в съответствие с графика в раздел 2.1, от държавите членки се очаква да представят своите предложения за изменения на решенията за изпълнение на Съвета, ако има такива, най-късно до 31 май 2026 г.

⁸ COM(2025) 310, раздел 3.1.

За всяко искане за изменение, подадено след тази дата, Комисията не може да се ангажира да приключи оценката си своевременно, за да може Съветът да приеме преразгледаното решение до 31 август 2026 г.

3. ОБРАБОТКА НА ИСКАНИЯТА ЗА ОКОНЧАТЕЛНО ПЛАЩАНЕ, СПИРАНЕ НА ПЛАЩАНИЯТА И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ

3.1. Правна рамка

Съгласно член 20, параграф 5, буква г) от Регламента за МВУ всички ключови етапи и цели трябва да бъдат изпълнени до 31 август 2026 г. Всички действия за гарантиране на удовлетворителното изпълнение на ключовите етапи и целите, предприети от държавите членки след тази дата, не могат да бъдат взети предвид при оценката на исканията за плащане.

Комисията ще оцени удовлетворителното изпълнение на ключовите етапи и целите, включени в исканията за окончателно плащане, в съответствие с *рамката за оценка на ключовите етапи и целите съгласно Регламента за МВУ*, публикувана на 21 февруари 2023 г.⁹

Всички искания за плащане, включително декларациите за управлението, обобщенията на извършените одити и всички необходими доказателства за тяхната оценка, трябва да бъдат подадени до Комисията до 30 септември 2026 г. Този срок е в съответствие с приложимите споразумения за финансиране и споразумения за заем¹⁰. Когато е приложимо, в декларацията за управлението следва да се посочи дали изпълнението е само частично, а в обосновката следва съответно да се посочат всички ограничения, отклонения или неизпълнени елементи.

Всички плащания от Комисията трябва да се извършат до 31 декември 2026 г.¹¹

3.2. График за представяне на доказателства и обработване на исканията за окончателно плащане

В съответствие с установените процеси и процедури за обработване на исканията за плащане по МВУ към края на 2026 г. ще се прилагат следният (ориентиран) график и срокове за оценка на исканията за плащане.

След подаването на исканията за плащане до 30 септември 2026 г. Комисията ще разполага с два месеца — съгласно член 24, параграф 3 от Регламента за МВУ — за да

⁹ Съобщение на Комисията до Европейския парламент и Съвета „Механизъм за възстановяване и устойчивост: две години по-късно — Единствен по рода си инструмент в основата на екологичната и цифровата трансформация на ЕС“ (СОМ(2023) 99, приложение I).

¹⁰ Член 6 от споразуменията за финансиране по МВУ и член 7 от споразуменията за заем по МВУ.

¹¹ Член 24, параграф 1 и съображение 53 от Регламента за МВУ, вж. също член 3, параграф 9 от Регламент (ЕС) 2020/2094 на Съвета от 14 декември 2020 г. за създаване на Инструмент на Европейския съюз за възстановяване с цел подкрепа на възстановяването след кризата с COVID-19 и изключенията, посочени в него.

представи предварителната си оценка за задоволителното изпълнение на съответните ключови етапи и цели. Комисията възнамерява да предостави тези предварителни оценки на Икономическия и финансов комитет (ИФК) до 20 ноември 2026 г. Комисията взема под внимание намерението на ИФК да представи становището си до 8 декември 2026 г. (за всички предварителни оценки, издадени до 20 ноември 2026 г.), за да може Комисията да приеме своите решения за разрешаване на плащанията до 18 декември 2026 г., а съответните плащания да бъдат извършени до 31 декември 2026 г.¹²

По време на оценката си Комисията все пак може да поиска допълнителна информация и/или да извърши проверки и контрол на място, както е предвидено в член 6, параграф 4 от споразуменията за финансиране и член 7, параграф 4 от споразуменията за заем. Тя обаче не възнамерява да спира срока за извършване на оценка в очакване на представянето от държавите членки на допълнителни или коригирани документи, ако това застрашава предоставянето на предварителната оценка на ИФК до 20 ноември 2026 г.

Както е посочено в съобщението на Комисията от 4 юни 2025 г. „NextGenerationEU — Пътят към 2026 г.“, държавите членки настоятелно се насърчават да планират предварително и да гарантират, че възможно най-рано и своевременно представят пълни и солидни доказателства, за да се улесни оценката и да се избегне отмяната на средства. Тъй като по време на срока за извършване на оценка ще има изключително малко време за обмен между службите на Комисията и органите на държавите членки, доказателствата следва да се споделят неофициално със службите на Комисията веднага щом станат налични, дори преди официалното подаване на последните искания за плащане. Това е особено важно в случая на ключови етапи и цели, които се оценяват чрез извадки, при които е необходим многократен обмен на информация между органите на държавите членки и службите на Комисията, за да се установи удовлетворителното изпълнение.

3.3. Спиране на плащанията и неизпълнение на ключовите етапи и целите

В Регламента за МВУ се посочва, че всички ключови етапи и цели трябва да бъдат изпълнени до 31 август 2026 г. Това има последици за ключовите етапи и целите, засегнати от решенията за спиране на плащанията.

а) Преди 31 август 2026 г.

За всички ключови етапи или цели, за които плащането е спряно, за да бъде отменено спирането и да бъде изплатена спряната сума, съответната държава членка трябва да предприеме всички необходими коригиращи мерки в срок от 6 месеца от решението за спиране — съгласно член 24, параграф 8 от Регламента за МВУ — и във всеки случай не по-късно от 31 август 2026 г. (вж. 3.1).

¹² В съответствие с член 24 от Регламента за МВУ и член 3, параграф 9 от Регламент (ЕС) 2020/2094 на Съвета от 14 декември 2020 г.

В случаите, когато решението за спиране все още е в сила към 31 август 2026 г., съответните държави членки следва да представят до 30 септември 2026 г. всички съответни доказателства, показващи, че до 31 август 2026 г. са предприели необходимите мерки, за да гарантират задоволителното изпълнение на съответните ключови етапи и цели.

б) След 31 август 2026 г.

Регламентът за МВУ не позволява действията, предприети след 31 август 2026 г., да бъдат взети предвид за положителна оценка. Следователно започването на процедура за спиране на плащанията, описана в член 24, параграфи 6 и 8 от Регламента за МВУ и предназначена да осигури време на държавите членки да предприемат необходимите мерки, за да гарантират задоволителното изпълнение на съответния(те) ключов(и) етап(и) или цел(и) в срок от шест месеца, вече не е от значение след тази дата. Следователно, в случай че даден ключов етап или дадена цел бъдат оценени като незадоволително изпълнени след 31 август 2026 г., Комисията няма да започне процедурата за спиране на плащанията.

Вместо това тя ще започне процедурата за намаляване, посочена в член 24, параграф 8 от Регламента за МВУ, което потенциално ще доведе до пропорционално намаляване на финансовото участие и когато е приложимо, на заема. В съответствие с рамката за намаления и възстановявания по Механизма за възстановяване и устойчивост, посочена в приложение IV към Известието на Комисията „Насоки относно плановете за възстановяване и устойчивост“¹³, Комисията ще изчисли засегнатата сума в съответствие с методиката, посочена в приложение II към съобщението ѝ от 21 февруари 2023 г.¹⁴, която се използва за изчисляване на спирането на плащанията.

Съответно Комисията ще информира държавата членка, че предварително счита съответния ключов етап или съответната цел за незадоволително изпълнени, като държавата членка ще разполага с два месеца, за да представи коментарите си, преди Комисията да приеме окончателната си оценка. Успоредно със започването на процедурата за намаляване Комисията ще пристъпи към приемането на решението за изпълнение, с което се разрешава изплащането на оставащата сума, въз основа на оценката на оставащите ключови етапи и цели като задоволително изпълнени (вж. предходния раздел).

В случай че забележките на държавата членка не променят предварителната оценка на Комисията, тя ще приеме решение за намаляване на финансовото участие или заема.

В случай че забележките на държавата членка накарат Комисията да преразгледа оценката си, изцяло или частично, процесът на плащане на съответната сума ще следва по аналогия процедурата, описана в предходния раздел. Доколкото е необходимо, Комисията ще се възползва от възможността, предвидена в съображение 53 от

¹³ C/2024/4618.

¹⁴ COM(2023) 99, приложение II.

Регламента за МВУ и член 3, параграф 9 от Регламент (ЕС) 2020/2094 на Съвета от 14 декември 2020 г., за да гарантира, че плащанията към държавите членки могат да се извършват.

3.4. Третиране на отмяната на вече изпълнени ключови етапи и цели

В съответствие с второто изречение от член 24, параграф 3 от Регламента за МВУ „[з]адоволителното изпълнение на ключовите етапи и целите предполага съответната държава членка да не е отменила мерките, свързани със задоволително изпълнените по-рано ключови етапи и цели“. Комисията обясни прилагането на тази разпоредба в рамката за отмяна по МВУ, приета на 19 септември 2023 г.¹⁵

Тъй като отмяната е неразривно свързана с оценката на исканията за плащане, Комисията ще гарантира, че всяка отмяна от страна на държава членка се разглежда — от съответната държава членка или от Комисията — до момента на окончателното плащане.

Ако след 31 август 2026 г. Комисията счете, че е настъпила отмяна, тя ще започне процедура за намаляване, както е посочено в член 24, параграф 8 от Регламента за МВУ, за да постави бюджета на Съюза в същото положение, както ако отмененият ключов етап или цел никога не са били сметнати за задоволително изпълнени. В съответствие с рамката за отмяна по МВУ¹⁶ Комисията ще изчисли засегнатата сума в съответствие с методиката за спиране на плащанията, посочена в приложение II към съобщението ѝ от 21 февруари 2023 г.¹⁷

Успоредно със започването на процедурата за намаляване Комисията ще пристъпи към приемането на решението за изпълнение, с което се разрешава изплащането на оставащата сума, въз основа на оценката на ключовите етапи и целите като задоволително изпълнени. Това означава, че сумата, засегната от отмяната, се приспада от окончателното решение за плащане и може да засегне решението за плащане до пълния му размер.

Държавата членка ще разполага с два месеца, за да представи коментарите си. С коментарите на държавата членка следва да се докаже, че не е имало отмяна или че тя е предприела необходимите мерки, за да гарантира, че съответният ключов етап или съответната цел са отново изпълнени задоволително. Тъй като отмяната е свързана с плащанията, ще бъдат взети предвид действията, предприети от държавата членка до датата на решението за изпълнение на Комисията, с което се разрешава плащането.

Ако коментарите на държавата членка накарат Комисията да преразгледа (частично) оценката си, че даден ключов етап или дадена цел са били отменени, въз основа на това Комисията ще вземе решение да разреши изплащането на част или на цялата оставаща сума за плащане. Доколкото е необходимо, Комисията ще се възползва от възможността,

¹⁵ Доклад на Комисията до Европейския парламент и Съвета относно изпълнението на Механизма за възстановяване и устойчивост: пътят напред (СОМ(2023) 545, приложение II).

¹⁶ СОМ(2023) 545, приложение II.

¹⁷ СОМ(2023) 99, приложение II.

предвидена в съображение 53 от Регламента за МВУ и член 3, параграф 9 от Регламент (ЕС) 2020/2094 на Съвета от 14 декември 2020 г., за да гарантира, че плащанията към държавите членки могат да се извършват.

Ако Комисията твърди, че един или повече ключови етапи и цели са били отменени към момента на решението за изпълнение на Комисията, с което се разрешава плащането, или на съобщението, че цялата сума по плащането е засегната от отмяната, тя приема съответното решение за намаляване.

В този контекст държавите членки следва активно да наблюдават риска от отмяна през 2026 г., за да се избегнат обрати, засягащи оценката на последните искания за плащане.

От 2027 г. нататък Комисията също така ще продължи да наблюдава ежегодно, в рамките на европейския семестър, изпълнението на специфичните за всяка държава препоръки (СДП), включително тези, към които са насочени мерките по МВУ.

3.5. Окончателни декларации за управлението и окончателни обобщения на одитите

В член 22, параграф 2, буква в) от Регламента за МВУ се посочва, че искането за плащане трябва да бъде придружено от декларация за управлението и обобщение на одитите. Съответно, съгласно крайния срок за подаване на искания за плащане, от държавите членки се изисква да представят окончателните декларации за управлението и обобщенията на одитите, придружаващи последното им искане за плащане, до 30 септември 2026 г.

При планирането на националните одити през 2026 г. държавите членки се приканват да отчетат броя на ключовите етапи и целите, които да бъдат включени в последното искане за плащане, така че да се осигури подходящ обхват на одита и да се предостави навременна увереност в подкрепа на окончателната декларация за управлението.

Не се очакват декларации за управлението или обобщения на одитите след тези, придружаващи последното искане за плащане. Както е посочено в раздел 6 обаче, задълженията на държавите членки да продължат контрола и одитите и да докладват резултатите от тях, както и (предполагаемите) нередности в съответствие с член 22 от Регламента за МВУ остават в сила. Освен това от държавите членки се изисква да съобщават на службите на Комисията и всички последващи резултати относно ключовите етапи и целите, които биха били приключени след подаването на последното искане за плащане и след последното плащане.

4. ФИНАНСОВО УПРАВЛЕНИЕ ПРИ ПРИКЛЮЧВАНЕТО

4.1. Ранно уравниване на предварителното финансиране

Когато държава членка е получила предварително финансиране съгласно член 13 или член 21г от Регламента за МВУ, съответната сума на предварителното финансиране се приспада пропорционално от последващите плащания на финансовото участие и заемите въз основа на размера на плащането. Държавите членки могат да поискат да бъдат приспаднати допълнителни суми от исканията за плащане, за да уравният предварителното финансиране по-рано. Механизмът за уравниване е посочен в член 5 от споразумението за финансиране и член 6 от споразумението за заем.

Държавите членки следва да гарантират, че цялото предварително финансиране от всички налични източници на средства (т.е. от NextGenerationEU, тръжната продажба на квоти от схемата за търговия с емисии (СТЕ) и от трансферите от резерва за приспособяване във връзка с последиците от Брексит (BAR) е напълно уравнено до 31 декември 2026 г. Съгласно споразуменията за финансиране сумите, които не са уравниени до тази дата, ще подлежат на събиране. В съответствие със споразуменията за заем сумите, които не са уравниени до тази дата, ще станат незабавно дължими и изискуеми, а Комисията може да ги събере чрез прихващане от всяко вземане, дължимо на държавата членка по МВУ или друга програма на ЕС.

За да се намали тази необходимост от събиране на вземания, държавите членки се насърчават да поискат уравниване на цялата непогасена сума по предварителното финансиране преди подаването на последното искане за плащане. Това ранно уравниване ще опрости финансовото приключване на Механизма за възстановяване и устойчивост за държавите членки и за Комисията, ще намали административната сложност на последния ключов етап от изпълнението и ще смекчи рисковете, свързани с потенциални събирания или предсрочни погасявания. В по-общ план то допринася за доброто финансово управление чрез по-тясно съгласуване на плащанията и нуждите от финансиране при приключването. Това също така ще сведе до минимум въздействието върху националните бюджети, тъй като ще премахне необходимостта от събиране на неуравнената разлика след края на МВУ.

4.2. Окончателни отменени бюджетни кредити поради непълно усвояване в края на МВУ

Както за финансовите вноски, така и за заемите всяка неизползвана сума от приноса на ЕС по споразуменията за финансиране и заем, разпределена на държава членка, ще бъде отменена, след като бъдат изпълнени всички съответни правни задължения и задължения за плащане. За такава отмяна не се налага изменение на споразуменията за финансиране и заем. Процесът на отмяна зависи от това кой от трите източника на финансиране на МВУ се отменя.

По-конкретно:

1. За финансовите вноски и заемите по NextGenerationEU всяка сума, разпределена за конкретна държава членка, която не е платена до 31 декември 2026 г., ще бъде отменена от Комисията, при условие че са спазени всички оставащи задължения или процедури с евентуално финансово отражение.

2. За средствата, прехвърлени от резерва за приспособяване във връзка с последиците от Брексит (BAR), всяка сума, разпределена за конкретна държава членка, която не е платена до 31 декември 2026 г., ще бъде отменена от Комисията, при условие че са спазени всички оставащи задължения или процедури с евентуално финансово отражение.

3. За средствата, предоставени чрез тръжна продажба на квоти от схемата за търговия с емисии (СТЕ), всяка сума, разпределена за конкретна държава членка, която не е платена до 31 декември 2026 г., ще бъде отменена от Комисията, при условие че са спазени всички оставащи задължения или процедури с евентуално финансово отражение.

5. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ЗА ДОКЛАДВАНЕ

Въпреки че в Регламента за МВУ се предвижда крайна дата за изпълнението на МВУ, нито в него, нито в двата делегирани регламента се предвиждат крайни дати за изискванията за докладване. За да се сведе до минимум административната работа, свързана със събирането на данни, като същевременно се гарантират необходимата прозрачност и наличността на данни за последващата оценка на МВУ, Комисията очаква държавите членки да докладват след 2026 г. само при много ограничени обстоятелства, както е посочено в следващите раздели.

5.1. Окончателно шестмесечно докладване относно ключовите етапи и целите

В съответствие с член 2 от Делегиран регламент (ЕС) 2021/2106 на Комисията докладването относно напредъка, постигнат по изпълнението на ПВУ на държавите членки, се извършва всяка година не по-късно от 30 април и 15 октомври. Като се има предвид обаче, че ключовите етапи и целите трябва да бъдат изпълнени до 31 август 2026 г., а последните искания за плащане трябва да бъдат подадени до 30 септември 2026 г., Комисията вече ще разполага със становището на държавата членка относно напредъка, постигнат по изпълнението на всички ключови етапи и цели в плановете за възстановяване и устойчивост. Поради това докладването на 15 октомври 2026 г. би било излишно. Следователно последният кръг на докладване ще се състои до 30 април 2026 г.

5.2. Окончателно шестмесечно докладване относно общите показатели

В съответствие с член 29 от Регламента за МВУ и член 2 от делегиран регламент (ЕС) 2021/2106 на Комисията от държавите членки се изисква да докладват относно общите показатели два пъти годишно — до 28 февруари и 31 август.

Като се има предвид значението на общите показатели като важни индикатори за крайните продукти и резултатите, закъсненията при събирането на данни и необходимостта от събиране на най-добрите налични данни за последващата оценка, която трябва да бъде извършена до 31 декември 2028 г., държавите членки трябва да докладват относно общите показатели два пъти през 2027 г. и да представят окончателно докладване относно общите показатели през февруари 2028 г. Като част от последния кръг на докладване държавите членки трябва да консолидират всички предварително оценени стойности. Когато това не е възможно, държавите членки трябва да предоставят окончателна прогноза и обяснение на използваната методика.

5.3. Окончателно докладване относно 100-те крайни получатели на най-голямо финансиране

В съответствие с член 25а от Регламента за МВУ от държавите членки се изисква да докладват два пъти годишно за 100-те крайни получатели, получаващи най-голямо финансиране по плановете за възстановяване и устойчивост. В съответствие с насоките на Комисията всички държави членки трябва да актуализират данните, публикувани на националните им портали, най-малко два пъти годишно и се приканват да споделят тези актуализирани данни с Комисията едновременно с шестмесечното докладване през април и октомври.

За да се отчетат забавянията в наличността на данните и да се предостави информация за окончателното използване на средствата, държавите членки трябва да продължат да актуализират своите национални портали два пъти годишно и да предоставят на Комисията последната шестмесечна актуализация на данните за крайните получатели през април 2028 г.

Освен това, както се изисква в член 25а, параграф 4 от Регламента за МВУ, държавите членки трябва да поддържат националните портали поне до 31 декември 2028 г., като същевременно спазват задължението си да премахнат всички лични данни от публикувания набор от данни две години след края на финансовата година, през която финансирането е било изплатено на съответните крайни получатели.

5.4. Продължаващо отчитане на разходите, свързани с климата

В съответствие със заключенията на Съвета относно „зелените“ облигации на Next Generation EU (7817/21)¹⁸ Комисията финансира част от плащанията по МВУ със „зелени“ облигации на NGEU, подкрепени от стабилна и надеждна рамка, включително изискване за използване на постъпленията. Съответно по член 7 от споразумението за финансиране и член 8 от споразумението за заем от държавите членки, които подават искане за плащане по МВУ, се изисква да докладват кумулативните разходи, направени за реформи и инвестиции с положителен маркер за климата, които формират основата за отчитането на Комисията на използването на постъпленията от „зелени“ облигации.

¹⁸ Заключение на Съвета относно „зелените“ облигации на Next Generation EU — Одобряване (2021), 7817/21.

Прилагането на национално равнище на някои от тези мерки може да продължи и след 2026 г. Поради това държавите членки следва да продължат да докладват данни за кумулативните разходи за реформи и инвестиции с климатична насоченост, докато докладваните суми съответстват на прогнозните разходи за конкретната мярка или подмярка, за която е определен положителен коефициент за климата, или не се очакват допълнителни разходи, или до 31 декември 2031 г., в зависимост от това кое от двете събития настъпи първо. Това отчитане следва да се извършва най-малко два пъти годишно (до края на юни и до края на декември). Ако няма промени или разходите по мярката са финализирани и не се очакват допълнителни разходи, това също следва да бъде съобщено. Комисията ще продължи да предоставя инструмент за отчитане за тази цел.

6. КОНТРОЛ, ОДИТ и СЪХРАНЕНИЕ НА ДАННИТЕ СЛЕД 2026 г.

В подписаните между Комисията и държавите членки споразумения за финансиране и заем, за да се изпълни МВУ, се изисква от държавите членки да предприемат определени мерки за защита на финансовите интереси на Съюза.¹⁹ Тези отговорности включват предварителни и последващи проверки и одитна дейност, както и задължения за водене на документация и докладване. В съответствие с член 22, параграф 1 от Регламента за МВУ държавите членки могат да разчитат на своите обичайни национални системи за управление на бюджета.

Задължението на държавите членки да защитават финансовите интереси на Съюза се прилага за мерките, подкрепяни от МВУ, независимо от графика на всички плащания от Съюза към държавите членки, а също и след 2026 г.

Комисията припомня, че разпоредбите на Регламента за МВУ се прилагат само за реформите и инвестициите, включени в съответните решения за изпълнение на Съвета. Освен това Комисията припомня, че разпоредбите на Регламента за МВУ се прилагат за всички разходи, направени за изпълнението на конкретна мярка по МВУ, включена в решенията за изпълнение на Съвета, докато това, което първоначално е било прогнозирано или бюджетирано, не е от значение за това определяне.

6.1. Продължаващи национални проверки и одити

Задълженията по споразуменията за финансиране и когато е приложимо, по споразуменията за заем, подписани между Комисията и държавите членки, нямат крайна дата. По отношение на националните проверки и одити след 2026 г. Комисията подчертава по-специално следните задължения:

В съответствие с ключови изисквания 3 и 4 от споразуменията за финансиране и заем държавите членки трябва да осигурят **подходящи мерки и процедури, за да гарантират изпълнението на ключовите етапи и целите, както и точността на**

¹⁹ Член 11, параграф 1 от споразумението за финансиране и член 20, параграф 1 от споразумението за заем.

докладваната информация, включително предварителните и последващите проверки и одити. Въпреки че всички предварителни проверки трябва да се извършват преди подаването на искането за плащане, доколкото последващата работа по изпълнението на ключовите етапи и целите не е приключила до подаването на искането за плащане, държавите членки се насърчават да го приключат до момента на последното плащане и най-късно до първото тримесечие на 2027 г. Държавите членки се насърчават да споделят тези резултати с Комисията веднага щом станат налични.

В съответствие с член 22, параграф 1 от Регламента за МВУ²⁰ и ключови изисквания 1 и 2 държавите членки трябва да осигурят ефективни и ефикасни **предварителни проверки за защита на финансовите интереси на Съюза**. Тези предварителни проверки включват проверки преди извършването на каквито и да било свързани с мерките по МВУ плащания от държавите членки (т.е. плащания към изпълнители, крайни получатели и др.). Задължението за продължаване на тези предварителни проверки продължава, докато държавата членка извърши всички такива плащания, дори ако такива плащания се извършват след 2026 г. За специфичните случаи на финансови инструменти, схеми за субсидиране и вливания на капитал, за които държавите членки са подписали правни споразумения в съответствие с изискванията в решението за изпълнение на Съвета, включително разпоредби относно защитата на финансовите интереси на Съюза, от държавите членки се очаква да гарантират, че тези мерки се прилагат съгласно съответните правни споразумения и всички задължения за проверки и одити в тях.

В допълнение към предварителните проверки държавите членки трябва, в съответствие с член 22, параграф 1 от Регламента за МВУ и ключови изисквания 1, 2 и 5, да продължат да извършват **последващи проверки и подходящи и независими одити, за да гарантират защитата на финансовите интереси на Съюза**. Тези последващи проверки и одити включват проверки и одити, предприети след извършване на всички свързани с мерките по МВУ плащания от държавата членка, и по-специално се отнасят до предотвратяването, разкриването и коригирането на измами, корупция и конфликти на интереси, както и до двойното финансиране. Държавите членки трябва да извършват такива последващи проверки и одити до изпълнението на задълженията си. От държавите членки се очаква също така да включват последващи проверки и одити за защита на финансовите интереси на Съюза в планирането на съответните национални органи, докато не бъдат извършени всички свързани с мерките по МВУ плащания от държавите членки и те не бъдат подложени на такива проверки и одити, обикновено въз основа на риска. Основаните на риска проверки и одити следва да бъдат насочени към конкретни високорискови теми (т.е. конфликт на интереси, измама, корупция, двойно

²⁰ В член 22, параграф 1 от Регламента за МВУ се посочва, че „[п]ри изпълнението на Механизма държавите членки, в качеството си на бенефициери или заемополучатели на средства по линия на Механизма, предприемат всички подходящи мерки, за да защитават финансовите интереси на Съюза и за да гарантират, че използването на средствата във връзка с мерките, получаващи подкрепа от Механизма, е съобразено с приложимото право на Съюза и с националното право, по-специално по отношение на предотвратяването, разкриването и коригирането на измами, корупция и конфликти на интереси“.

финансиране) или конкретни високорискови случаи. Обикновено се очаква това да доведе до планирани последващи проверки и одити през 2027 г., евентуално през 2028 г.

В допълнение към планираната работа по последващите проверки и одити държавите членки трябва да продължат във всеки момент в бъдеще да реагират на докладите за нередности, по-специално във връзка с измами, корупция и конфликт на интереси, и да продължат да разследват такива случаи, свързани с мерките по МВУ.

В съответствие с ключово изискване 2 държавите членки трябва да продължат да предприемат подходящи действия за събиране на средствата, които са били незаконно присвоени.

Както е отбелязано в раздел 3.5, не се очакват повече декларации за управлението или обобщения на одитите след изпращането на последното искане за плащане. От държавите членки обаче се изисква да представят на Комисията резултатите от своите проверки и одити веднага щом станат достъпни чрез платформата EUSend²¹, освен ако Комисията не е съобщила друго. Комисията може да предприеме одити, за да провери дали държавите членки продължават да спазват горепосочените задължения.

Комисията оцени всяка национална система за контрол като подходяща в съответствие с член 19, параграф 3, буква й) от Регламента за МВУ. Въпреки че държавите членки не са задължени да поддържат след 2026 г. точните структури, оценени от Комисията и използвани по време на изпълнението на МВУ от 2021 г. до 2026 г., държавите членки трябва да гарантират адекватността на съществуващите структури за съответните им изисквания и функции. Решението относно структурите, които трябва да бъдат запазени след 2026 г., се взема от държавите членки, като се отчитат например интензивността на проверките, които трябва да се извършват, и съображенията за ефективност на разходите. От държавите членки се очаква да информират Комисията за всички промени в единното звено за контакт в съответствие с член 14 от споразумението за финансиране и ключово изискване 1. Очаква се това единно звено за контакт да координира отговора и последващите действия във връзка с всички искания от страна на Комисията, Европейската прокуратура, OLAF, ЕСП или други съответни органи.

6.2. Съхранение и достъп до информация

Няколко разпоредби изискват от държавите членки да съхраняват данните, свързани с мерките по МВУ, които продължават да бъдат от значение и след 31 декември 2026 г., и да гарантират достъпа до тях. По-конкретно:

- Съгласно член 11, параграф 1, буква в) от споразумението за финансиране и член 20, параграф 1, буква в) от споразумението за заем от държавите членки се изисква да събират и осигуряват достъп до данни за финансовите получатели, изпълнителите, подизпълнителите и действителните собственици.

²¹ EUSend е уеб платформа за обмен, с която се гарантира сигурното предаване на документи между Комисията и външни заинтересовани страни.

- Съгласно член 11, параграф 1, буква г) от споразумението за финансиране и член 20, параграф 1, буква г) от споразумението за заем от държавите членки се изисква да водят документация в съответствие с член 133 от Финансовия регламент²².
- С член 12, параграф 2 от споразумението за финансиране и член 21, параграф 2 от споразумението за заем се налагат допълнителни изисквания за съхраняване и предоставяне на подходящи подкрепящи документи, доказващи, че ПВУ е изпълнен правилно, че изпълнението му е в съответствие със задълженията, изброени в споразумението за финансиране и споразумението за заем, и че ключовите етапи и целите, посочени в решението за изпълнение на Съвета, са изпълнени задоволително.

Съгласно член 133 от Финансовия регламент (преработен текст), член 12 от споразумението за финансиране и член 21 от споразумението за заем данните следва да се съхраняват за срок от пет години, считано от датата на окончателното плащане. За да се осигури последователен подход, Комисията приканва всички държави членки да гарантират съхранението и наличността на данните поне до 31 декември 2031 г. Освен това съгласно член 133, параграф 2 от Финансовия регламент тези данни, записи и документи, отнасящи се до одити, обжалвания, съдебни спорове, искиове във връзка с правни задължения или с разследвания на OLAF, се съхраняват до приключването на тези одити, обжалвания, съдебни спорове, искиове или разследвания. При поискване в контекста на одити, проверки или разследвания тези данни следва да се предоставят на Комисията, Европейската служба за борба с измамите (OLAF), Европейската сметна палата (ЕСП) и Европейската прокуратура.

6.3. Продължаващи проверки, одити и разследвания на ЕС

Съгласно условията на споразуменията за финансиране и споразуменията за заем²³ Комисията ще продължи да упражнява правата си да извършва контрол, прегледи, проверки и одити за изпълнението на плановете за възстановяване и устойчивост до пет години след окончателното плащане.

Тези контролни дейности се отнасят до предоставената информация и обосновка за задоволителното изпълнение на ключовите етапи и целите; предотвратяването, разкриването и коригирането на измами, корупция и конфликти на интереси, засягащи финансовите интереси на Съюза, включително прилагането на член 11 от споразумението за финансиране; и прилагането на член 4, параграф 2 от споразумението за финансиране във връзка с двойното финансиране. Освен това, както е предвидено в член 12, параграф 3 от споразумението за финансиране и член 21, параграф 3 от

²² Член 133 от Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509 на Европейския парламент и на Съвета от 23 септември 2024 г. за финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза (преработен текст) (ОВ L, 2024/2509, 26.9.2024 г., стр. 1); заменящ член 132 от предходната версия на Финансовия регламент.

²³ Член 12 от споразумението за финансиране и член 21 от споразумението за заем.

споразумението за заем, OLAF, Европейската прокуратура и Европейската сметна палата могат да упражняват съответните си права.

В допълнение към изискването за поддръжане и предоставяне на достъп до данни, записи и документи (раздел 6.1) държавите членки са задължени да си сътрудничат при горепосочените контрол, прегледи, проверки, одити и разследвания. Съответно държавите членки предоставят на длъжностните лица на Комисията, на OLAF, на ЕСП и когато е приложимо, на Европейската прокуратура достъп до обектите и помещенията, в които са извършени инвестициите и реформите, финансирани по линия на МВУ, и налагат подобни задължения на всички крайни получатели на отпуснатите средства. От държавите членки се изисква да определят единно звено за контакт (вж. 6.1) или специално звено за контакт, което да отговаря на запитвания или да улеснява контактите в контекста на горепосочените контрол, прегледи, проверки, одити и разследвания след 2026 г.

Комисията ще продължи да наблюдава своите одитни препоръки, отправени след 31 декември 2026 г., както и препоръките, отправени преди тази дата, но все още неизпълнени. Комисията ще продължи да упражнява правото си да участва в събирането на средства в случаите, посочени в рамката за „Намаляване и възстановяване на суми по линия на МВУ“²⁴. Когато е уместно, Комисията ще гарантира ефективното изпълнение на финансовите препоръки на OLAF.

6.4. Продължаващи процедури за докладване на (предполагаеми) нередности

Понастоящем държавите членки трябва да докладват на Комисията за (предполагаеми) нередности чрез декларациите за управлението и обобщенията на одитите, които придружават исканията за плащане, но след последното искане за плащане няма да бъдат подавани декларации за управлението. Поради това и за да се гарантира, че за (предполагаемите) нередности продължава да се докладва след подаването на последното искане за плащане, Комисията приканва държавите членки да използват за тази цел системата за управление на нередностите (СУН). Освен това държавите членки се приканват също така да докладват за всички такива случаи на ГД „Икономически и финансови въпроси“ чрез платформата EU Send²⁵.

Освен това в съответствие с разпоредбите на Регламент № 883/2013 за OLAF²⁶ държавите членки са задължени да поддържат подходящи процедури, за да гарантират, че евентуалните случаи на измама, корупция или друга незаконна дейност, засягаща финансовите интереси на Съюза, се докладват на OLAF за целите на разследването²⁷. Следователно след подаването на последната декларация за управлението и

²⁴ C/2024/4990 Известие на Комисията — Насоки относно плановете за възстановяване и устойчивост, приложение IV.
²⁵ ГД „Икономически и финансови въпроси“ ще създаде специален канал, чрез който всяка държава членка да използва тази платформа за докладване на предполагаеми случаи на измама.

²⁶ Регламент (ЕС, Евратом) № 883/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 11 септември 2013 г. относно разследванията, провеждани от Европейската служба за борба с измамите (OLAF), и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1073/1999 на Европейския парламент и на Съвета и Регламент (Евратом) № 1074/1999 на Съвета.

²⁷ Докладите за целите на разследването следва да се изпращат на електронната поща на единното звено за контакт на OLAF (OLAF-FMB-SPE@ec.europa.eu).

обобщението на одитите такива случаи трябва да бъдат докладвани на OLAF без забавяне и в рамките на определен срок. С оглед на член 325 от ДФЕС и съгласно член 8, параграф 3 от Регламента за OLAF държавите членки са длъжни, освен ако националното право не възпрепятства това, да предават незабавно на OLAF, по искане на Службата или по собствена инициатива, всяка информация, документи или данни, за които се счита, че са от значение за борбата с измамите, корупцията или всяка друга незаконна дейност, засягаща финансовите интереси на Европейския съюз.

Освен това държавите членки, участващи в засиленото сътрудничество за Европейската прокуратура, имат задължението да докладват на Европейската прокуратура за предполагаемо престъпно деяние в съответствие с член 24, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2017/1939 на Съвета²⁸. Докладването за всяко деяние, което може да представлява престъпление от компетентността на Европейската прокуратура, следва да се извършва чрез специалната ИТ платформа на Европейската прокуратура.

Държавите членки трябва да предоставят информация за фактите и констатациите, установени в контекста на окончателни съдебни решения или окончателни административни решения, като се позовават на основанията, посочени в член 138, параграф 1, буква в), подточка iv) и буква г) от Финансовия регламент, когато узнаят за такава информация, в съответствие с член 36, параграф 8 от Финансовия регламент. Комисията насърчава държавите членки да използват за тази цел системата за управление на нередностите (СУН).

²⁸ Регламент (ЕС) 2017/1939 на Съвета от 12 октомври 2017 г. за установяване на засилено сътрудничество за създаване на Европейска прокуратура.